

Cercetători români plecați peste hotare și întoarcerea acestora

(Romanian scientists abroad and their return home)

ZENO SIMON

Filiala Timișoara a Academiei Române

Young Romanian scientists are leaving their country for western laboratories in order to find better conditions to work and decent salaries. Some of them, with a good scientific C.V., unsuccessfully tried to return home in order to apply for top management positions (directors of institutes, head of laboratories etc). Bureaucratic conditions, such as requirements of the Romanian residence (for the validation of scientific titles obtained abroad, e.g. Ph.D) make practically impossible their application for any contest to obtain a job. Two examples are discussed in details.

---

1. Introducere

Vizibilitatea internațională a științei din România nu este deloc bună [1, 2], situație care nu s-a îmbunătățit substanțial până în prezent [3]. Unul din principalele motive ale acestei situații este plecarea masivă în Occident a tinerilor cercetători.

Motivele acestei plecări nu mai trebuie evocate. O parte din acești tineri obțin rezultate remarcabile în institute de cercetare din Occident, ceea ce îi atestă drept cercetători valoroși în domeniile în care lucrează. O mică parte dintre aceștia iau în considerație și întoarcerea în țară. Evident, cu condiția asigurării unor posturi corespunzătoare, a unor condiții de lucru și viață nu mult mai proaste decât cele din Occident. Impedimentul este următorul. Apar, nu chiar rar, posturi superioare în cercetare și învățământul universitar din România, care, cum și este normal, se ocupă prin concurs. Pentru înscrierea la asemenea concursuri trebuie îndeplinite anumite condiții. De exemplu, pentru director de institute de cercetare, candidatul trebuie să fi ocupat funcția de cercetător științific 1, (CS1).

Aici apare problema: tânărul candidat de peste hotare, actualmente specialist recunoscut într-un domeniu, la plecarea din țară era pe o treaptă ierarhică joasă. Activitatea, titlurile obținute în străinătate trebuie echivalate cu titulatura corespunzătoare din România. Altfel, înscrierea la concurs pentru un post pe o treaptă ierarhică superioară nu este posibilă. Această echivalare este efectuată de către o comisie de specialitate din cadrul CNATDCU (Consiliul Național pentru Atestarea Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare din cadrul

Ministerului Educației și Învățământului). Cunosc cel puțin un caz, în care această echivalare a prezentat o stavilă de netrecut.

Vom discuta, în cele ce urmează, în ce măsură întoarcerea în țară a cercetătorilor de peste hotare este sprijinită și binevenită. Vom discuta câteva cazuri concrete, cunoscute de autor, care se referă la chimie și la situații din partea de vest a țării.

2. Câteva cazuri concrete

Un prim exemplu se referă la modul cum a tratat conducerea Universității „Aurel Vlaicu” din Arad, angajarea a două tinere cercetătoare, absolvente ale Facultății de Fizică a Universității de Vest din Timișoara, după câțiva ani petrecuți la specializări în Suedia și Germania. Întrucât am mai scris despre acest caz [4] vom rezuma aici situația.

Cele două cercetătoare menționate mai sus au fost angajate la “Aurel Vlaicu”, la Departamentul Științe Chimice și Biologie, în 2003, probabil, pe posturile cele mai joase ierarhic, dar avansate rapid, pe măsura meritelor. Una din ele este, în prezent, decan la una din facultățile universității arădene. Cele două cercetătoare au creat un grup de lucru în domeniul aplicațiilor spectrometriei de masă în descifrarea structurii moleculelor organice, domeniu ajuns o adevărată școală – prima pe țară în domeniu. Pe lângă un mare număr de articole publicate în reviste cu o bună vizibilitate în domeniu (majoritatea din Occident), această școală românească a organizat două Workshopuri (Băile Herculane – 2007, Timișoara – 2011) cu participarea multor specialiști

de marcă în domeniu, din Occident [5]. În toți acești ani (nici 10!), acest grup a păstrat relații de colaborare cu centrele din străinătate unde cele două cercetătoare s-au specializat și au stabilit mai multe colaborări în țară, de exemplu, cu Catedra de Biochimie a Medicinii din Timișoara. O notă bună pentru conducerea universității arădene.

Mai amintim că cele două cercetătoare provin din familii cu statut social și venit modest. De asemenea, la întoarcerea în țară (2002), ele au încercat întâi să se angajeze în cadrul centrului universitar din Timișoara (mai mare decât cel din Arad), însă fără succes.

Un alt caz se referă la un concurs pentru postul de director la un institut de cercetare din domeniul chimiei, din acest an (2012), tot din vestul țării. La acest concurs, ar fi dorit să candideze un cercetător care lucrează, de aproape 10 ani, la Astra Zeneca - o firmă din Suedia care se ocupă de studii legate de proiectarea medicamentelor. Cercetătorul a ajuns pe un post destul de important la această firmă (Șef de grup Cheminformatică), are peste 50 lucrări publicate în reviste de bună vizibilitate internațională, citate în lucrările altor autori (indice Hirsch=12). În plus, întrucât institutul din țară are, ca o linie principală, tot un domeniu legat de proiectarea medicamentelor, ar fi putut să apară posibilități de colaborare cu Astra Zeneca.

Cercetătorul n-a putut să se înscrie la acest concurs, întrucât comisia de chimie din cadrul Ministerului Învățământului a refuzat să echivaleze activitatea din Suedia cu titulatura corespunzătoare din România. Ori, la plecarea din țară, cercetătorul era numai asistent universitar – insuficient pentru a putea concura pentru postul de director.

Citind regulamente în vigoare pentru asemenea situații, am constatat că primul punct din regulament pentru înscriere la concurs în institute de cercetare este ca prezumptivul candidat să fie cetățean român și să aibe domiciliul în țară. Desigur, o asemenea condiție există și în regulamentul respectivei comisii pentru echivalarea de titluri științifice. În plus, se dau și legile, decretule în baza cărora sunt întocmite asemenea regulamente. În România de dinainte de ultimul război, mulți tineri cercetători plecau pentru specializare în țări mai dezvoltate. Desigur că, la întoarcerea în țară, mai făceau un fel de stagiul intern, pe posturi inferioare ierarhic, înainte de a fi promovați în posturi corespunzătoare specializării obținute. Salariile pe aceste posturi inferioare asigurau un trai decent.

În țările dezvoltate din ziua de azi, la angajare pe posturi din cercetare se ține seama de pregătire, de rezultate, de eficiența care se poate aștepta din partea celui angajat. O privire pe colectivele care publică în

revistele mari (Nature, Science) arată compoziții foarte eterogene, ca etnie.

3. Concluzii

Pentru remedierea unor asemenea situații, care, în mod vădit, pun stavile întoarcerii unor cercetători români plecați în străinătate, cât și a angajării unor cercetători de altă naționalitate, găsesc necesare anumite schimbări în legislatura românească, care să ușureze încadrarea celor merituoși, care doresc să se întoarcă, așa cum s-a sugerat într-un recent articol [6]. Asemenea modificări ar trebui să ducă politica de angajare a cercetătorilor la o situație echivalentă cu cea existentă în țările dezvoltate. Cred că aceasta ar fi neapărat necesar pentru a atinge, în cercetare această eficiență.

Bibliografie

- [1] I. Haiduc, *De ce este "invizibilă" știința românească?*, Revista 22, nr. 17, 12 (1997), București.
- [2] I. Haiduc, *Cercetarea științifică din România oglindită într-un recent raport American*, Academica, nr. 4, 55 (2002).
- [3] Octavian Popescu, *Cercetarea românească în biologie, încotro?* Revista de Politica Științei și Scientometrie, S.N., 1(2), 108 (2012).
- [4] Z. Simon, *Despre universitățile arădene – de bine*, Revista de Politica Științei și Scientometrie V(3), 128 (2007).
- [5] Z. Simon, *A doua Conferință Internațională a Societății Române de Spectrometrie de Masă*, Academica, nr. 6-7, 78 (2011).
- [6] Petre T. Frangopol, *Reîntorșii din Occident*, Revista de Politica Științei și Scientometrie, S.N., 1(2), 151 (2012).

Autor corespondent: zsimon@acad-icht.tm.edu.ro